

Tiedonantoja — Notes

Sammakot harmaalokin ravintona

EERO HELLE

Iin Krunnien luonnonsuojelualueen vartija, perämies Erkki Reinilä on ker-tonut allekirjoittaneelle havaintoja harmaalokin *Larus argentatus* ruokai-lukäyttäytymisestä Krunnien saariston Ristikarissa 1960-luvun jälkipuoliskol-la. Erityisen mielenkiintoisia ovat tie-dot sammakoiden pyydystämisestä ja syömisestä monille lokkilajeille tyypil-lisine ruoanpudotuksineen. Vastaavan-laisia havaintoja esiintyy kirjallisuus-sissa niukasti.

Pinta-alaltaan n. 35 ha:n suuruinen Ristikari sijaitsee Iin edustalla n. 10 km:n päässä mantereesta. Lähellä Risti-karin eteläpäästä on pieni kivikkoinen Ristikarinletto, jolla on pesinyt vuosi-kymmeniä lähes säännöllisesti yksi har-maalokkipari vuosittain. Koko Krun-nien luonnonsuojelualueen pesivä har-maalokkikanta oli havaintojentekoai-kaan n. 30 paria.

Reinilä kertoi havainneensa Risti-karin harmaalokkien käyttäneen sam-makoita ravinnokseen lämpiminä päi-vinä toukokuun alkupuolella meren ol-lessa vielä jäässä ja saarien lumen peit-tämiä. Harmaalokkien ravinnonsaan-timahdollisuudet ovat tuohon aikaan hyvin huonot, sillä matkaa mantereen kaatopaikoille kertyy yli 10 km ja lä-himpiin sulana oleviin satamiin useita kymmeniä kilometrejä. Niinpä lokit näyttävät laajalti etsivän ja tilaisuuden tullen mielellään syövän mm. verkkoavantojen äärelle jätettyjä ros-kakaloja. Reinilä kertoi nähneensä har-maalokkien syöneen sammakoita useita kertoja kevään kuluessa 3—4 vuonna.

Talvehtimisen lopettaneet kutukypsät sammakot nousivat jäänhalkeamista, joita syntyy kivien ja matalikkojen kohdalle jään painuessa. Krunneilta on tavattu ainoastaan tavallista sammak-koa *Rana temporaria* (P. Koskela, suull. ilm.).

Aikaisemmissa ravintoeselvityksissä harmaalokin ei ole todettu käyttäneen sammakoita ravinnokseen sisämaassa (ANDERSSON 1970) eikä meren äärellä (HARRIS 1965). HARRIS (1965) on sen sijaan löytänyt merilokin oksennusjät-teistä satunnaisesti merkkejä samma-koista Etelä-Englannissa. Ennen jäiden sulamista harmaalokit syövät erikoisen paljon kulttuuritähteitä (ANDERSSON 1970), ja Saimaalla pikkujyrsijät on todettu huomattavaksi ravintolähteeksi tuohon aikaan (v. HAARTMAN et al. 1967). Sammakoiden syöminen saattoi Krunneilla rajoittua tähän yhteen pariin: harmaalokkiyksilöiden tai -parien erikoistuminen ravintotottumuksis-saanhän on laajalti tunnettu (GOETHE 1958, HARRIS 1965, v. HAARTMAN et al. 1967).

Sammakoiden syömisestä yhteydessä ilmeni Krunnien harmaalokeilla mo-nille muillekin linnuille tyypillinen ruoanpudotusreaktio: lokit lensivät sammakko nokassaan jyrkästi 10—15 m:n korkeuteen ja pudottivat saaliinsa jäälle. Tämä tapahtui 3—4 kertaa sa-man sammakon kohdalla ennen saaliin syömistä.

Ruoanpudotusilmiö on yleinen mo-nilla lokkilajeilla (OLDHAM 1930). TINBERGENIN (1960) mukaan se koh-

distuu miltei poikkeuksetta kovaan ainekseen, yleisimmin simpukoihin. Lokit eivät tunnu oppivan pudottamaan rikkottavaa kohdetta kovalle alustalle, vaan saattavat tehdä lukuisia turhia yrityksiä pudottaessaan simpukoita esim. pehmeälle hietikolle. Nokivarisen sijaan saattaa oppia pudottamaan murskattavan kohteen tuloksellisesti kovalle alustalle (TINBERGEN 1960).

Vain harvoissa tapauksissa tiedetään pudotusreaktion kohdistuneen pehmeää ainesta oleviin ravintoelämiin. HARBER & JOHNS (1947) havaitsivat merilokin pudottelevan rottaa pellolle Englannissa, kaikkiaan kuusi kertaa muutaman minuutin kuluessa. Epäonnistuneet nielemisyritykset johtivat aina uuteen pudottamiseen. Merilokin tiedetään pudottavan myös linnunpoikasia (v. HAARTMAN et al. 1967). Täten ruoan-pudotusreaktion voidaan todeta laukeavan paitsi kovan aineksen rikkomiseksi myös pehmeärakenteisten eläinten tappamiseksi ja liian suurten kohteiden 'muokkaamiseksi' helpommin nieltäväksi. Saaliseläimen kokoa voitaneen pitää yhtenä tärkeänä tekijänä pudotusreaktion laukeamisessa, sillä harmaalokin on todettu syövän runsaasti pienikokoisia simpukoita murskaamatta niiden kuoria (HARRIS 1965).

Kirjallisuus:

ANDERSSON, Å. 1970. Food Habits and Preda-

tion of an Inland-Breeding Population of the Herring Gull *Larus argentatus* in Southern Sweden. — *Ornis Scandinavica* 1, 2:75—81.

GOETHE, F. 1958. Anhäufungen unversehrter Muscheln durch Silbermöwen. — *Natur und Volk* 88:181—187.

v. HAARTMAN, L., HILDÉN, O., LINKOLA, P., SUOMALAINEN, P. & TENOVUO, R. 1967. Pohjolan linnut värikuvii, II osa. — *Otava*, Helsinki.

HARBER, D. D. & JOHNS, M. 1947. Great Black-backed Gull dropping Rat. — *Brit. Birds*, 40:317.

HARRIS, M. P. 1965. The Food of some *Larus* Gulls. — *The Ibis*, 107:43—53.

OLDHAM, C. 1930. On the Shell-smashing Habit of Gulls. — *Ibid.*, 2:239—243.

TINBERGEN, N. 1960. *The Herring Gull's World*. — London, 255 pp.

S u m m a r y : Frogs as food of Herring Gulls

The following observations have been made over a number of years in the latter half of the 1960's on the islands of Krunnit at Ii in the northern part of the Gulf of Bothnia. It was found that Herring Gulls ate frogs that came up out of cracks in the ice near the shore. The frogs were on their way to their spawning-grounds after having finished their hibernation. Herring Gulls rose to a height of 10—15 metres with a frog in their bill and dropped it on the ice. This was repeated 3—4 times before swallowing the frog. This occurred in the early spring when the Herring Gulls had arrived at their nesting places and the sea was still covered with ice. The nearest rubbish dumps and open port areas are over 10 km away on the mainland.

Received February 1974